

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

Сергій Слободян
Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Історія англійської мови

HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE

рівень вищої освіти	_____ перший (бакалаврський) _____
тип дисципліни	_____ обов'язкова _____
мова викладання	_____ англійська _____

Миколаїв – 2026

Робоча програма «Історія англійської мови» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань А Освіта за спеціальністю А4 Середня освіта, спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література, освітня програма Англійська та друга іноземна мова (німецька).

«01» травня 2026 р. 13 с.

Розробник: Шевченко Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, ст. викладач кафедри германської філології

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Історія англійської мови» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми
«Англійська та друга іноземна мова (німецька)»
кандидат педагогічних наук, доцент

Леся ДОБРОВОЛЬСЬКА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Історія англійської мови» розглянуто на засіданні кафедри германської філології

Протокол №10 від «04» травня 2026 р.

В.о. завідувача кафедри

Тетяна МИРОНЕНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Історія англійської мови» розглянуто Навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол №4 від «13» травня 2026 р.

Голова

Лілія РУСКУЛІС

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Історія англійської мови» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРАТКАВА

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія англійської мови» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол №5 від «27» травня 2026 р.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета та завдання навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	6
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	9
<i>7. Форми підсумкового контролю</i>	9
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	12
<i>9. Засоби навчання</i>	13
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	13

ВСТУП

Анотація

Навчальний курс «Історія англійської мови» є обов'язковою дисципліною і знайомить студентів із основними етапами розвитку мови, від давньоанглійського періоду до сучасності, змінами у фонетиці, граматиці та лексиці, а також з впливом історичних, соціальних і культурних чинників на формування англійської мови. В результаті вивчення курсу студенти повинні знати основні періоди розвитку англійської мови, ключові мовні зміни та їх причини, а також вміти аналізувати мовні явища.

Ключові слова: історія англійської мови, давньоанглійський період, етапи розвитку мови, зміни у фонетиці, зміни у граматиці, зміни у лексиці, вплив зовнішніх і внутрішніх історичних подій.

Abstract

The course "History of the English language" is a main course and introduces students the main stages of the language development, from the Old English period to the present day, changes in phonetics, grammar and vocabulary, as well as the influence of historical, social and cultural factors on the formation of the English language. As a result of studying the course, students should know the main periods of the English language development, key language changes and their causes, as well as be able to analyze linguistic phenomena.

Key words: history of the English language, Old English period, stages of language development, changes in phonetics, changes in grammar, changes in vocabulary, the influence of external and internal historical events.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Спеціальність: А4 Середня освіта Освітня програма: «Англійська мова і література»	Семестр	
Індивідуальне науководослідне завдання – не передбачено		4-й	4-й
		Лекцій	
		15 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		15 год.	4 год.
Загальна кількість годин – 90		Лабораторні	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4		0 год.	0 год
	Самостійна робота		
	60 год.	82 год.	
	Індивідуальні завдання: 0 год.		
	Вид контролю: іспит		
Форма контролю: комбінована			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія англійської мови» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ФК 1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: «Практичний курс англійської мови», «Історія України та української культури».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН 10. *Уміти* критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика германських мов.

Змістовий модуль 1. Англійська мова стародавнього періоду.

Тема 1. Предмет і завдання курсу “Історія основної мови”. Германські мови як одна із груп індоєвропейських мов.

Література [1] стор. 6-13, [2] стор. 5-17, [3] стор. 6-15,

Тема 2. Англійська мова давнього періоду. Історичні події періоду. Фонетичний лад англійської мови давнього періоду. Основні фонетичні зміни.

Література [1] стор. 13-24, [2] стор. 17-33, [3] стор. 16-34,

Змістовий модуль 2. Англійська мова середньовіччя.

Тема 1. Англійська мова середнього періоду. Загальна характеристика мови.

Література [1] стор. 102-108, [2] стор. 33-51, [3] стор. 62-69,

Тема 2. Зміни в середньовічній орфографії. Фонетичний лад англійської мови середньовічного періоду.

Література [1] стор. 118-129, [2] стор. 51-59, [3] стор. 70-74,

Змістовий модуль 3. Англійська мова нового періоду. Словниковий склад англійської мови нового періоду.

Тема 1. Англійська мова нового періоду. Загальна характеристика. Мова новоанглійського періоду – мова англійської нації.

Література [1] стор. 152-164, [2] стор. 61-69, [3] стор. 92-98,

Тема 2. Словниковий склад англійської мови нового періоду. Поповнення словникового складу шляхом запозичень із інших мов.

Література [1] стор. 191-203, [2] стор. 75-81, [3] стор. 99-108,

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	Пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Загальна характеристика германських мов.										
Змістовний модуль 1. Англійська мова стародавнього періоду.										
Тема 1. Предмет і завдання курсу “Історія основної мови”. Германські мови як одна із груп індоєвропейських мов.	15	3	2		10	15	2	-		13
Тема 2. Англійська мова давнього періоду. Історичні події періоду. Фонетичний лад англійської мови давнього періоду. Основні фонетичні зміни.	15	2	3		10	15	-	-		15
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	5	5		20	30	2	-		28
Змістовий модуль 2. Англійська мова середньовіччя.										
Тема 1. Англійська мова середнього періоду. Загальна характеристика мови.	15	3	2		10	15	-	-		15
Тема 2. Зміни в середньовічній орфографії. Фонетичний лад англійської мови середньовічного періоду.	15	2	3	-	10	15	-	2		13
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	5	5		20	30	-	2		28
Змістовий модуль 3. Англійська мова нового періоду.										
Словниковий склад англійської мови нового періоду.										
Тема 1. Англійська мова нового періоду. Загальна характеристика. Мова новоанглійського періоду – мова англійської нації.	15	3	2		10	15	2	-		13
Тема 2. Словниковий склад англійської мови нового періоду. Поповнення	15	2	3		10	15	-	2		13

словникового складу шляхом запозичень із інших мов.										
Разом за змістовим модулем 3	30	5	5		20	30	2	2		26
Усього за курс	90	15	15		60	90	4	4		82

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і завдання курсу “Історія основної мови”. Германські мови як одна із груп індоєвропейських мов.	2	-
2	Англійська мова давнього періоду. Історичні події періоду. Фонетичний лад англійської мови давнього періоду. Основні фонетичні зміни.	3	-
3	Англійська мова середнього періоду. Загальна характеристика мови.	2	-
4	Зміни в середньовічній орфографії. Фонетичний лад англійської мови середньовічного	3	2
5	Англійська мова нового періоду. Загальна характеристика. Мова новоанглійського періоду – мова англійської нації.	2	-
6	Словниковий склад англійської мови нового періоду. Поповнення словникового складу шляхом запозичень із інших мов.	3	2
	Разом	15	4

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної і заочної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – **2 год. / 1 заняття**;
- виконання проєктних завдань – **5 год. / 1 проєкт**;
- підготовка до підсумкового контролю – **10 год. / 1 захід**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	30	22
2	Виконання проєктних завдань	10	40
4	Підготовка до підсумкового контролю	20	20
	<i>Разом</i>	60	82

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - диспут;
 - ілюстрування;
 - демонстрація;
 - майстер-клас
- 2) на практичних заняттях: –
 - практична робота;
 - фронтальне опитування;
 - частково-пошуковий метод;
 - спостереження.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (лише для студентів денної форми навчання);
- тестові роботи;
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;
- колоквиум.

7.Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, тест, проєкт, колоквиум).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також підготовки дослідницьких матеріалів до колоквиуму.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми для ДФН 35 балів (7 відповідей по 5 балів), для ЗФН 10 балів (2 відповіді по 5 балів)</i>	

Самостійна робота	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою нових інформаційних технологій, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
4	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
3	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
2	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
1	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
0	Студент не виконує роботи.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми для ДФН і ЗФН – 20 балів (4 роботи по 5 балів).</i>	

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН 5 ЗФН 30–26	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 4 ЗФН 25-19	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 4 ЗФН 18-12	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 2 ЗФН 11–5	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 1 ЗФН 4-1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 5 балів (для ДФН) / 30 балів (для ЗФН)</i>

Іспит	Критерії оцінювання
40-30	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
29-20	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
19-10	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
9-1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	7 x5 балів = 35 балів	2 x5 балів = 10 балів
Самостійна (проектна) робота	4x5 балів = 20 балів	4x5 балів = 20 балів
Контрольна (письмова) робота	1x5 балів= 5 балів	1x30 балів = 30 балів
Іспит	40	40
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	5		
	T2	Відповідь на практичному занятті	5		
		Проект	5	Проект	5
ЗМ 2	T1	Відповідь на практичному занятті	5		
	T2	Відповідь на практичному занятті	5	Відповідь на практичному занятті	5
		Проект	5	Проект	5
ЗМ 3	T1	Відповідь на практичному занятті	5		
		Проект	5	Проект	5
	T2	Відповідь на практичному занятті	5	Відповідь на практичному занятті	5
		Відповідь на практичному занятті	5		
		Проект	5	Проект	5
		Контрольна робота	5	Контрольна робота	30
Підсумковий контроль		Іспит	40	Іспит	40
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять слугують передусім графічні засоби, а саме друковано-роздатковий матеріал у вигляді ілюстративних таблиць, опорних схем, рисунків; мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи, рекламні та політичні відеоролики тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечний фонд Університету та електронні репозитарії світу, а також різномірні лінгвістичні фактажі для проведення експериментів (текстові та відеоматеріали).

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Верба Л.Г. Історія англійської мови. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 296 с.
2. Kucheroва О.О. History of the English language: A Course Guide. Навчально-методичний посібник. – Київ, 2020. – 109 с.
3. Навчально-методичний посібник із дисципліни «Історія англійської мови» для самостійної роботи студентів в умовах змішаної форми навчання / І. В. Шевченко. — Миколаїв, НУК імені адмірала Макарова, 2025. — 164 с.

Допоміжна література

1. Антонович М.М. Курс лекцій з історії англійської мови. - Івано-Франківськ, 1991.
2. Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця, „Нова книга”, 2004.
3. Буніятова І.Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV – XIII ст.): Монографія. – К., 2003.
4. Євченко В.В. Історія англійської мови: навчально-методичний посібник / В.В. Євченко. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 408 с.
5. Baker, P.S. Introduction to Old English. - Blackwell Publishing, Malden, MA, 2005.
6. Mykhailenko, V.V. Paradigmatics in the Evolution of English. - Chernivtsi, Ruta, 2004.
7. Stoudenets, H.I. History of the English Language in Tables. - Kyiv, 1998.
8. The Cambridge History of the English Language/ - Cambridge: Cambridge Univ. Press. – Vol. 1 – 2, 1996.

Інформаційні ресурси

1. Prehistory of English. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_before.html
2. Old English period. Available at: <https://lrc.la.utexas.edu/eieol/engol>
3. Old English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_old.html
4. Middle English period Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_middle.html
5. The Modern English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_early_modern.html
6. The Modern English period. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_late_modern.html
7. English today. Available at: https://www.thehistoryofenglish.com/history_today.html
8. Cambridge Dictionary. – Available at: <http://dictionary.cambridge.org>
9. Longman English Dictionary. – <http://www.ldoceonline.com/>